

ZAWIESZANIE PRAWA DO ŚWIADCZEŃ I ZASIŁKÓW PRZEDEMERYTALNYCH ORAZ ZMNIEJSZANIE ICH WYSOKOŚCI W ZWIĄZKU Z OSIĄGANIEM PRZYCHODÓW

Począwszy od 1 sierpnia 2004 r. obowiązują zasady zawieszania i zmniejszania wysokości świadczeń i zasiłków przedemerytalnych, określone w art. 5 i 6 ustawy z 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. Nr 120, poz. 1252), zwanej dalej **ustawą z 30 kwietnia 2004 r.**

Zasady te są jednolite w odniesieniu do wszystkich świadczeń i zasiłków przedemerytalnych wypłacanych przez organy rentowe, tj. oddziały ZUS. Oznacza to, że stosuje się je zarówno do świadczeń i zasiłków przedemerytalnych przyznanych przez powiatowe urzędy pracy na podstawie przepisów o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu oraz art. 150a i 150b ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001 z późn. zm.), jak i świadczeń przedemerytalnych przyznanych na podstawie ustawy z 30 kwietnia 2004 r.

Ogólne zasady zawieszania i zmniejszania świadczeń i zasiłków przedemerytalnych

1. Rodzaje przychodów powodujących zawieszenie lub zmniejszenie świadczeń i zasiłków przedemerytalnych
2. Zasady ustalania przychodu
3. Kwoty przychodu wpływające na zawieszenie świadczeń i zasiłków przedemerytalnych lub zmniejszenie ich wysokości
4. Skutki osiągnięcia przychodu w ciągu roku rozliczeniowego
5. Zawieszenie prawa do świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego
6. Zmniejszenie wysokości świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego

Rozliczenie świadczeń i zasiłków przedemerytalnych po zakończeniu roku rozliczeniowego

1. Skutki przekroczenia rocznej granicznej kwoty przychodu
2. Skutki przekroczenia rocznej dopuszczalnej kwoty przychodu
3. Obowiązki uprawnionego i płatnika składek

Ogólne zasady zawieszania i zmniejszania świadczeń i zasiłków przedemerytalnych

W tej części omawiamy przepisy regulujące problematykę zawieszania i zmniejszania świadczeń przedemerytalnych, w przypadku gdy osoby uprawnione do tych świadczeń uzyskują dodatkowe przychody.

Rodzaje przychodów powodujących zawieszenie lub zmniejszenie świadczeń i zasiłków przedemerytalnych

W zakresie ustalania, które przychody wpływają na zawieszenie lub zmniejszenie wysokości świadczeń i zasiłków przedemerytalnych, ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. odsyła do uregulowań zawartych w ustawie emerytalnej, tj. ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2004 Nr 39, poz. 353 z późn. zm.).

Na zawieszenie prawa do świadczenia albo zasiłku przedemerytalnego lub zmniejszenie ich wysokości wpływa przychód osiągany z tytułu wykonywania działalności obowiązkowo podlegającej ubezpieczeniom społecznym. Za działalność podlegającą obowiązkowi ubezpieczeń społecznych - zgodnie z art. 104 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej - uważa się zatrudnienie lub inną pracę zarobkową albo pozarolniczą działalność. Wszystkie rodzaje działalności podlegające temu obowiązkowi są wymienione w ustawie systemowej, tj. ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 z późn. zm.).

Przychodem wpływającym na zawieszenie lub zmniejszenie świadczeń i zasiłków przedemerytalnych jest także przychód uzyskiwany z tytułu służby (mowa tu o tzw. służbach mundurowych - Wojsko, Policja, Państwowa Straż Pożarna itd.) oraz przychód osiągany z tytułu działalności wykonywanej za granicą.

Przychodem tym są także kwoty pobranych zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego i opiekuńczego oraz wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy, a także kwoty świadczenia rehabilitacyjnego i wyrównawczego, zasiłku wyrównawczego i dodatku wyrównawczego.

Wszystkie wymienione wyżej formy zarobkowania, a więc zatrudnienie, inną pracę zarobkową, pozarolniczą działalność oraz służbę - będziemy w dalszej części określać jako **działalność lub dodatkową pracę zarobkową**.

Zdecydowana większość zarobkujących świadczeniobiorców uzyskuje przychody z tytułu działalności podlegającej obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym. Są to – przede wszystkim - przychody osiągnięte z tytułu:

- pracy wykonywanej w ramach stosunku pracy,
- pracy nakładczej,
- pracy wykonywanej na podstawie umowy-zlecenia i umowy agencyjnej lub współpracy przy wykonywaniu jednej z tych umów,
- wykonywania pracy w ramach umowy o świadczenie usług (innej niż umowa-zlecenie lub agencyjna), do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia lub współpracy przy wykonywaniu tej umowy,
- wykonywania pracy na podstawie:
 - umowy-zlecenia,
 - umowy agencyjnej,
 - innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego stosuje się przepisy o zleceniu,
 - umowy o dzieło,

jeżeli umowę taką uprawniony do świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego zawarł z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy lub jeżeli w ramach takiej umowy (zawartej z innym podmiotem) wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy,

- prowadzenia pozarolniczej działalności oraz współpracy przy jej wykonywaniu,
- wykonywania pracy w rolniczej spółdzielni produkcyjnej i spółdzielni kółek rolniczych,
- odpłatnego świadczenia pracy, na podstawie skierowania do pracy, w czasie kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania oraz
- pobierania stypendium sportowego.

Pozostałe przychody uzyskiwane przez osoby uprawnione do świadczeń (zasiłków) przedemerytalnych, np. darowizny, pożyczki, wygrane w grach losowych itp. pozostają bez wpływu na wysokość tych świadczeń. Źródłem uzyskania tych przychodów nie jest bowiem działalność rodząca obowiązek ubezpieczeń społecznych.

Zasady ustalania przychodu

Przy ustalaniu przychodu wpływającego na zawieszenie lub zmniejszenie świadczenia i zasiłku przedemerytalnego stosuje się art. 104 ustawy emerytalnej.

Z art. 104 ust. 4 wskazanej ustawy wynika, że dla ustalenia, czy osiągnięty przychód wpływa na zawieszenie lub zmniejszenie świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego, nie ma znaczenia to, czy osoba uprawniona do jednego ze wskazanych świadczeń opłaca składki na ubezpieczenia społeczne, czy też jest zwolniona z tego obowiązku z uwagi na podleganie obowiązkowi ubezpieczeń społecznych z innego tytułu. Informacja ta ma szczególne znaczenie z uwagi na fakt, że osoba osiągająca przychód z dwóch (lub więcej) tytułów, rozliczana jest z łącznej kwoty przychodu, niezależnie od tego, czy od obydwóch tych przychodów opłaca składki.

Przykład

Osoba uprawniona do świadczenia przedemerytalnego podjęła zatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu pracy i osiąga wynagrodzenie w kwocie 1.300 zł miesięcznie. W grudniu 2007 r. rozpoczęła także prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej. Z tytułu prowadzenia tej działalności nie opłaca składek na ubezpieczenia społeczne, a jedynie składkę zdrowotną. Przy ustalaniu przychodu tej osoby ZUS uwzględni przychód uzyskany zarówno z tytułu zatrudnienia, jak i z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Przychód z tej ostatniej działalności zostanie więc uwzględniony, niezależnie od tego, że z tytułu jej wykonywania uprawniony nie podlega obowiązkowi ubezpieczeń społecznych. Istotne jest bowiem nie to, czy istnieje obowiązek opłacania składki, lecz czy wykonywany rodzaj działalności sam w sobie jest wskazany w ustawie systemowej jako rodzący obowiązek takich ubezpieczeń.

Warto w tym miejscu wskazać, że sumowaniu nie podlega przychód uzyskany przez prowadzącego pozarolniczą działalność gospodarczą, który jest jednocześnie współnikiem w spółce (np. partnerskiej czy komandytowej), albo wykonuje kilka rodzajów działalności (np. prowadzi zakład krawiecki i sklep). W takim bowiem przypadku, jakkolwiek wykonywane są dwa rodzaje pozarolniczej działalności, tytuł ubezpieczenia jest jeden.

Ustawa z 30 kwietnia 2004 r. dopuszcza możliwość zbiegu prawa do świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego z prawem do renty rodzinnej.

Osoba uprawniona do renty rodzinnej, a pobierająca - wskutek dokonanego wyboru - świadczenie lub zasiłek przedemerytalny, nie w każdym przypadku podlega obowiązkowi ubezpieczeń społecznych. Obowiązek taki nie występuje np. z tytułu wykonywania pozarolniczej działalności. Niezależnie jednak od tego, że w takich przypadkach nie jest opłacana składka na ubezpieczenia społeczne - z uwagi na regulację zawartą we

wskazanych art. 104 ust. 4 ustawy emerytalnej - przychód osiągniany przez tę osobę podlega uwzględnieniu przy rozliczaniu świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego.

Przykład

Kobieta uprawniona do świadczenia przedemerytalnego złożyła wniosek o rentę rodzinną po mężu. ZUS przyznał tę rentę, jednak jej wysokość okazała się być znacznie niższa od wysokości pobieranego świadczenia, szczególnie, że do tej renty są uprawnione uczące się dzieci. Zgodnie z wnioskiem zainteresowanej ZUS nadal wypłaca świadczenie przedemerytalne. W listopadzie 2007 r. uprawniona podjęła współpracę przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej. Nie ma obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, bo - jakkolwiek pobiera świadczenie przedemerytalne - to z uwagi na to, że ma ustalone prawo do renty rodzinnej - jest również rencistką. Przychód uzyskiwany z działalności gospodarczej (jak o tym piszemy dalej, jest to przychód zadeklarowany, nie niższy jednak niż minimalna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne) - mimo niepodlegania obowiązkowi ubezpieczeń - jest uwzględniany jako przychód wpływający na zawieszenie lub zmniejszenie świadczenia przedemerytalnego.

Kolejna ważna informacja dotyczy sposobu ustalania wysokości przychodu z tytułu wykonywania określonej działalności (tzn. dodatkowej pracy) osiąganego przez osobę uprawnioną do świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego.

Przychód ten przyjmowany jest w wysokości stanowiącej podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Jest to informacja szczególnie istotna dla osób uzyskujących przychód z pracy wykonywanej w ramach stosunku pracy. Nie wszystkie przychody uzyskiwane z pracy są bowiem oskładkowane.

Oczywiście nie należy zapominać o tym, że jakkolwiek składki nie są opłacane od przychodów wymienionych w art. 104 ust. 6 ustawy emerytalnej, a więc m.in. od zasiłków chorobowych czy wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy, to z mocy tego przepisu przychody te są uwzględniane przy ustalaniu przychodu wpływającego na zawieszenie prawa do świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego lub zmniejszenie ich wysokości.

Przykład

W listopadzie 2004 r. osoba uprawniona do zasiłku przedemerytalnego podjęła zatrudnienie na podstawie umowy o pracę. W styczniu 2008 r. chorowała przez okres 11 dni i za ten okres wypłacono jej wynagrodzenie z tytułu niezdolności do pracy. Natomiast w lipcu 2007 r. osobie tej z zakładowego funduszu socjalnego wypłacono należność z tytułu tzw. wczasów pod gruszą. Przy ustalaniu przychodu zostanie uwzględnione wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy. Do kwoty tego przychodu nie zostanie natomiast wliczona należność wypłacona z zakładowego funduszu socjalnego.

Jeżeli osoba uprawniona do świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego nie jest zobowiązana do opłacania składek - przychód przyjmuje się w takiej wysokości, w jakiej jest ustalany, w przypadku gdy istnieje obowiązek opłacania składek na ubezpieczenia społeczne.

Kolejna, bardzo istotna informacja dotyczy tego, w jakiej wysokości ustalany jest przychód dla osób, które prowadzą pozarolniczą działalność.

Z art. 104 ust. 1a ustawy emerytalnej jednoznacznie wynika, że za przychód osiągniany przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność uważa się przychód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w rozumieniu ustawy systemowej. Za przychód osoby prowadzącej taką działalność i nieopłacającej składek na ubezpieczenia społeczne (np. z uwagi na równoczesne wykonywanie zatrudnienia), uważa się przychód

ustalany w takiej wysokości, w jakiej - dla danego okresu - ustalona została podstawa wymiaru tych składek.

Przykład

Osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą osiąga dochód, z którego rozlicza się dla celów podatkowych w wysokości wahającej się między 1.500 a 4.000 zł miesięcznie. Nie jest to jednak ta kwota, którą powinna wykazać do ZUS. Za przychód tej osoby uważa się bowiem kwotę stanowiącą podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne. Przykładowo – w grudniu 2007 r. podstawa ta wynosiła 1.622,05 zł i właśnie ta kwota stanowi przychód wpływający na zmniejszenie świadczenia przedemerytalnego.

Nie ma podstaw prawnych do przyjęcia, że przychodem wpływającym na zawieszenie lub zmniejszenie świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego jest przychód stanowiący podstawę do ustalenia podatku dochodowego. Nie należy także utożsamiać podstawy wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z podstawą wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Na zawieszenie lub zmniejszenie świadczeń (zasiłków) przedemerytalnych nie wpływa przychód uzyskany z tytułu działalności wykonywanej przed ustaleniem prawa do jednego z tych świadczeń, a także przychód uzyskany z tytułu działalności wykonywanej przed dniem przejścia tych świadczeń przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, tj. przed 1 sierpnia 2004 r.

Przykład

Prawo do świadczenia przedemerytalnego zostało ustalone od 11 grudnia 2007 r. W styczniu 2008 r. zainteresowany otrzymał zaległe wynagrodzenia, należne z tytułu pracy wykonywanej w okresie zatrudnienia, które ustało w maju 2007 r. Kwota tego wynagrodzenia nie stanowi przychodu wpływającego na zawieszenie lub zmniejszenie pobieranego świadczenia

Kwoty przychodu wpływające na zawieszenie świadczeń i zasiłków przedemerytalnych lub zmniejszenie ich wysokości

Ustawa z 30 kwietnia 2004 r. wprowadziła dwa progi zarobkowe.

Pierwszy z nich określa **dopuszczalną kwotę przychodu**. Jest to kwota stanowiąca 50% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w roku kalendarzowym poprzedzającym termin waloryzacji, ogłoszonego przez Prezesa GUS do celów emerytalnych. Drugi próg zarobkowy to **kwota graniczna**, stanowiąca 70% wskazanego wynagrodzenia.

Przy ustalaniu tych kwot stosuje się zaokrąglenie do pełnych 10 groszy w górę.

Kwoty te - w każdym miesiącu roku rozliczeniowego - obowiązują w tej samej wysokości.

Kwoty miesięczne stosuje się przy zmniejszaniu lub zawieszaniu świadczeń (zasiłków) przedemerytalnych w trakcie roku rozliczeniowego.

Natomiast ostateczne rozliczenie świadczeń (zasiłków) przedemerytalnych, które zasadniczo obowiązuje po zakończeniu roku rozliczeniowego, przeprowadzane jest w oparciu o roczną dopuszczalną kwotę przychodu i roczną graniczną kwotę przychodu.

Kwoty te - zarówno miesięczne, jak i roczne - ogłaszane są przez Prezesa ZUS w formie komunikatu publikowanego w „Monitorze Polskim” na co najmniej 7 dni roboczych przed najbliższym terminem waloryzacji przewidzianej w ustawie emerytalnej. W tak ustalonej wysokości obowiązują od 1 marca rozpoczynającego rok rozliczeniowy, w którym przeprowadzana jest waloryzacja, do końca lutego roku, w którym zostanie przeprowadzona kolejna waloryzacja.

Od tej zasady ustawa z 30 kwietnia 2004 r. przewiduje dwa wyjątki, dotyczące ustalania dopuszczalnych i granicznych kwot przychodów dla roku rozliczeniowego 2004/2005 i 2005/2006.

Rok rozliczeniowy 2004/2005 trwał od 1 sierpnia 2004 r. (data przejęcia świadczeń i zasiłków przedemerytalnych przez ZUS oraz rozpoczęcia stosowania prezentowanych zasad zawieszania i zmniejszania świadczeń) do końca lutego 2005 r., a więc – wyjątkowo – 7 miesięcy (art. 28 ust. 1 ustawy z 30 kwietnia 2004 r.).

Kwoty decydujące o wysokości świadczenia (zasiłku) we wszystkich miesiącach od sierpnia 2004 r. do lutego 2005 r. łącznie wynosiły:

- **1541,10 zł - graniczna kwota przychodu,**
- **1100,80 zł - dopuszczalna kwota przychodu.**

Natomiast kwoty roczne, które ostatecznie zadecydowały o rozliczeniu stanowiły siedmiokrotność kwot, jakie obowiązywały w kolejnych miesiącach tego roku rozliczeniowego, to:

- **10 787,70 zł - roczna graniczna kwota przychodu,**
- **7705,60 zł - roczna dopuszczalna kwota przychodu.**

Kwoty te - na mocy art. 28 ust. 2 ustawy z 30 kwietnia 2004 r. - zostały ustalone od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia obowiązującego w 2003 r.

W okresie od 1 marca 2005 r. do końca lutego roku, w którym jest przeprowadzana kolejna waloryzacja, a więc do końca lutego 2006 r., dopuszczalne i graniczne kwoty przychodu, a także kwoty roczne, obowiązują w wysokości ustalonej na podstawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w 2004 r. Tak więc kwoty te uległy zmianie, mimo że w 2005 r. nie została przeprowadzona waloryzacja.

W roku 2004 przeciętne miesięczne wynagrodzenie wynosiło 2289,57 zł, a zatem od 1 marca 2005 r.:

- graniczna kwota przychodu wynosi **1602,70 zł,**
- dopuszczalna kwota przychodu wynosi **1144,80 zł.**

Kwoty roczne ustalone dla roku rozliczeniowego 2005/2006 wynoszą:

- roczna graniczna kwota przychodu - **19 232,40 zł,**
- roczna dopuszczalna kwota przychodu - **13 737,60 zł.**

Kolejny rok rozliczeniowy **2006/2007** rozpoczął się **1 marca 2006 r.** i trwał **do końca lutego 2007 r.**

Dopuszczalne i graniczne kwoty przychodu (miesięczne i roczne) dla tego roku wynosiły:

- graniczna kwota przychodu wynosi **1 666,20 zł,**
- dopuszczalna kwota przychodu wynosi **1 190,20 zł,**
- roczna graniczna kwota przychodu - **19 994,40 zł,**
- roczna dopuszczalna kwota przychodu - **14 282,40 zł.**

W roku 2007 nie została przeprowadzona waloryzacja, a zatem dla roku rozliczeniowego **2007/2008 obowiązywały dotychczasowe progi zarobkowe, tj.:**

- graniczna kwota przychodu wynosi **1 666,20 zł,**
- dopuszczalna kwota przychodu wynosi **1 190,20 zł,**
- roczna graniczna kwota przychodu - **19 994,40 zł,**
- roczna dopuszczalna kwota przychodu - **14 282,40 zł.**

Dla roku rozliczeniowego **2008/2009** kwoty przychodu wynoszą:

- graniczna kwota przychodu wynosi **1 883,80 zł**,
- dopuszczalna kwota przychodu wynosi **1 345,60 zł**,
- roczna graniczna kwota przychodu – **22.605,60 zł**,
- roczna dopuszczalna kwota przychodu – **16.147,20 zł**.

Skutki osiągnięcia przychodu w ciągu roku rozliczeniowego

Ostateczne rozliczenie świadczeń (zasiłków) przedemerytalnych, o czym piszemy dalej, poprzedzone jest działaniami na tych świadczeniach (zasiłkach) w okresie roku rozliczeniowego.

Osoba pobierająca świadczenie lub zasiłek przedemerytalny jest obowiązana niezwłocznie powiadomić organ rentowy o osiągnięciu przychodu oraz o wysokości tego przychodu. Wskazanie wysokości przychodu jest konieczne z uwagi na to, że w zależności od tej wysokości organ rentowy będzie wypłacał świadczenie (zasiłek) przedemerytalne w pełnej wysokości, zmniejszy jego wysokość lub też zawiesi prawo do świadczenia (zasiłku).

Zawieszenie prawa do świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego

W przypadku gdy osoba uprawniona do świadczenia (zasiłku) przedemerytalnego osiąga przychód w kwocie przekraczającej graniczną kwotę przychodu (70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za ubiegły rok) - świadczenie lub zasiłek przedemerytalny podlegają zawieszeniu.

Przy ustalaniu, czy nastąpiło przekroczenie granicznej kwoty przychodu uwzględnia się wyłącznie przychód uzyskiwany z dodatkowej pracy zarobkowej (bez sumowania go ze świadczeniem lub zasiłkiem przedemerytalnym).

Przykład

Świadczenie przedemerytalne zostało przyznane na podstawie przepisów o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu. Po waloryzacji od 1 marca 2008 r. przysługuje w wysokości 1.011,89 zł. W kwietniu 2008 r. uprawniona powiadomiła organ rentowy o podjęciu zatrudnienia w ramach umowy o pracę. Ustalone wynagrodzenie wynosi 3.060 zł miesięcznie. Przekracza zatem graniczną kwotę przychodu wynoszącą w roku rozliczeniowym 2008/2009 - 1.883,80 zł, a tym samym prawo do świadczenia przedemerytalnego podlega zawieszeniu.

ZUS zawiesi prawo do świadczenia (zasiłku) przedemerytalnego i wstrzyma jego wypłatę od miesiąca, w którym osiągany jest ten przychód, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym została wydana decyzja albo od miesiąca przypadającego po wydaniu decyzji, jeżeli wcześniejsze wstrzymanie wypłaty nie było możliwe.

Wznowienie wypłaty świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego, które zostały zawieszono wskutek osiągnięcia przychodu, następuje za miesiąc, w którym uprawniony zaprzestał osiągnięcia przychodu lub osiąga go w niższej wysokości, jednak nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zainteresowany zgłosi stosowny wniosek.

Może to być wniosek o podjęcie wypłaty z uwagi na zaprzestanie wykonywania działalności lub też powiadomienie o osiągnięciu przychodu w wysokości niepowodującej zawieszenia świadczenia (zasiłku) przedemerytalnego.

Przykład

W maju 2008 r. osoba uprawniona do zasiłku przedemerytalnego, którego wypłata była zawieszona z uwagi na osiągnięcie przychodu w kwocie 2.600 zł miesięcznie, a więc przekraczającego graniczną kwotę przychodu, tj. w roku rozliczeniowym 2008/2009 kwotę 1.883,80 zł, zgłosiła wniosek o podjęcie wypłaty zasiłku z uwagi na rozwiązanie – z dniem 30

kwietnia 2008 r. - stosunku pracy i nieosiągnięcia od maja żadnych przychodów. W maju 2008 r. oddział ZUS wydał decyzję o wznowieniu wypłaty zasiłku przedemerytalnego począwszy od należności za maj 2008 r.

Niezależnie od wysokości osiąganego przychodu, zawieszeniu podlega świadczenie przedemerytalne przysługujące osobie, która pobiera je w wysokości (brutto) przekraczającej dopuszczalną kwotę przychodu (w roku rozliczeniowym 2008/2009 jest to kwota **1.345,60 zł**). Osoba, która ma ustalone świadczenie w wysokości przekraczającej tę kwotę i osiąga nawet minimalny przychód - będzie miała zawieszone prawo do świadczenia przedemerytalnego, przy czym zawieszone jest świadczenie przysługujące za miesiąc, w którym został uzyskany przychód. Natomiast w miesiącach, w których osoba ta nie osiąga przychodu – świadczenie przedemerytalne przysługuje w pełnej wysokości. Należy wskazać, że świadczenia przedemerytalne przysługujące w wysokości przekraczającej dopuszczalną kwotę przychodu – w razie osiągnięcia zarobków – są rozliczane na bieżąco, natomiast nie podlegają – w przeciwieństwie do pozostałych świadczeń i zasiłków przedemerytalnych – rozliczeniu rocznemu.

Wznowienie wypłaty tego świadczenia następuje od miesiąca, w którym uprawniony przestał osiągać przychód, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym uprawniony zgłosi stosowny wniosek (powiadomi ZUS o zaprzestaniu osiągnięcia przychodu). Świadczenie to nie podlega dalszemu rozliczeniu, stąd też w interesie osoby uprawnionej do świadczenia, którego wysokość przekracza dopuszczalną kwotę przychodu, leży niezwłoczne powiadomienie ZUS o zaprzestaniu osiągnięcia dodatkowych przychodów.

Przykład

Pod koniec marca 2008 r. osoba uprawniona do świadczenia przedemerytalnego w kwocie 1.354,80 zł, a więc w kwocie przekraczającej dopuszczalną kwotę przychodu, powiadomiła ZUS o podjęciu z dniem 1 marca 2008 r. zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy. W kwietniu 2008 r. ZUS wydał decyzję o zawieszeniu świadczenia począwszy od należności za kwiecień 2008 r., za marzec 2008 r. natomiast ustalił kwotę nienależnego świadczenia i dochodzi jej zwrotu.

Zmniejszenie wysokości świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego

Zasady zmniejszania wysokości świadczeń i zasiłków przedemerytalnych wskazane są w art. 5 ust. 2 ustawy z 30 kwietnia 2004 r.

Ustalenie, czy świadczenie (zasiłek) przedemerytalne podlega zmniejszeniu jest jednym z trudniejszych działań wykonywanych przy ustalaniu wpływu przychodu uzyskiwanego przez osobę uprawnioną na wysokość należnych świadczeń.

W tym bowiem przypadku istotna jest nie tylko wysokość osiąganego przychodu. Każda osoba uprawniona do świadczenia (zasiłku) przedemerytalnego musi pamiętać o tym, że przy ustalaniu, czy nastąpiło przekroczenie dopuszczalnej kwoty przychodu, uwzględnia się **sumę osiąganego przychodu i kwoty świadczenia (zasiłku) przedemerytalnego**.

Jeżeli więc łączna kwota przychodu i świadczenia przekracza dopuszczalną kwotę przychodu - następuje zmniejszenie wysokości świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego.

Oczywiście dodawania kwoty świadczenia (zasiłku) przedemerytalnego nie wykonujemy w przypadku gdy sama tylko kwota przychodu (czyli uzyskiwanych zarobków) przekracza graniczną kwotę przychodu. W takim bowiem przypadku zawsze następuje zawieszenie prawa do świadczenia (zasiłku) przedemerytalnego.

A więc w przypadku gdy osiągnięty przychód nie przekracza kwoty granicznej, aby dowiedzieć się, czy pobierane świadczenie (zasiłek) przedemerytalne zostanie zmniejszone, należy dodać miesięczną kwotę świadczenia (zasiłku) do miesięcznej kwoty osiągniętych zarobków (przychodu). Obydwie te kwoty zawsze przyjmuje się w tzw. wysokości brutto.

Przykład 1

W wyniku waloryzacji przeprowadzonej od 1 marca 2008 r., świadczenie przedemerytalne przyznane na podstawie przepisów o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, ustalone jest w kwocie 1.221,80 zł, a uprawniony osiąga przychód w wysokości 630 zł miesięcznie. Aby ustalić, czy nastąpiło przekroczenie dopuszczalnej kwoty przychodu (przypominamy, że od 1 marca 2008 r. wynosi ona 1.345,60 zł) należy zsumować kwotę świadczenia i przychodu. Suma tych kwot to 1.851,80 zł, a zatem przychód osiągany przez uprawnionego przekracza dopuszczalną kwotę przychodu. Świadczenie podlega więc zmniejszeniu.

Przykład 2

Świadczenie przedemerytalne zostało przyznane przez ZUS, a zatem jego wysokość wynosi – po waloryzacji od dnia 1 marca 2008 r. – 757,79 zł. W kwietniu 2008 r. uprawniona zatrudniła się niepełnym wymiarze czasu pracy i zarabia 500 zł miesięcznie. Łączna kwota świadczenia i przychodu - 1.257,79 jest zatem niższa od dopuszczalnej kwoty przychodu, tj. kwoty 1.345,60 zł. W związku z tym świadczenie nie podlega zmniejszeniu, a nadal jest wypłacane w pełnej wysokości, tj. 757,79 zł.

Po ustaleniu, że łączna kwota świadczenia (zasiłku) przedemerytalnego i osiąganego przychodu przekracza dopuszczalną kwotę przychodu, należy ustalić, o jaką kwotę zostanie zmniejszone świadczenie (zasiłek) przedemerytalne.

Kwota zmniejszenia świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego równa jest kwocie, o jaką suma uzyskanego przychodu i świadczenia (zasiłku) przekroczyła dopuszczalną kwotę przychodu, przy czym kwota przekroczenia podlega pomniejszeniu o składki na ubezpieczenia społeczne należne od osoby uprawnionej.

Mechanizm ustalenia tego zmniejszenia jest na pierwszy rzut oka dosyć skomplikowany, postaramy się więc przedstawić go krok po kroku, w najbardziej czytelny sposób.

Działania, które należy wykonać to:

- 1) ustalenie łącznej kwoty świadczenia (zasiłku) przedemerytalnego i przychodu (przypominamy raz jeszcze - przychodu nieprzekraczającego kwoty granicznej),
- 2) sprawdzenie, czy ta łączna kwota przekracza dopuszczalną kwotę przychodu,
- 3) po ustaleniu, że nastąpiło przekroczenie dopuszczalnej kwoty przychodu należy obliczyć, o jaką kwotę. W tym celu od łącznej kwoty świadczenia (zasiłku) i przychodu (obliczonej w pkt 1) należy odjąć dopuszczalną kwotę przychodu. W ten sposób otrzymuje się kwotę umownie określaną jako kwota przekroczenia dopuszczalnej kwoty przychodu,
- 4) pomniejszenie kwoty przekroczenia przychodu o obowiązkowe składki na ubezpieczenia społeczne, należne od uprawnionego.

Należy wskazać, że składki należne od ubezpieczonego ustala się w zależności od tego, z jakiego tytułu podlega on ubezpieczeniu. Np. składka należna od pracownika wynosi 13,71% podstawy jej wymiaru, a w przypadku osoby prowadzącej pozarolniczą działalność przyjmuje się całość składki, której wysokość uzależniona jest od tego, czy ubezpieczony podlega ubezpieczeniu chorobowemu i w jakiej wysokości opłaca składkę na ubezpieczenie wypadkowe.

Zwracamy uwagę, że pomniejszeniu ulega kwota przekroczenia przychodu, a nie sam przychód.

Przykład

W roku rozliczeniowym 2008/2009 osoba uprawniona do świadczenia przedemerytalnego przyznanego na podstawie przepisów o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, a od 1 marca 2008 r. przysługującego w kwocie 1.011,20 zł, osiąga wynagrodzenie w kwocie 600

zł miesięcznie. Suma świadczenia przedemerytalnego (1.011,20 zł) i przychodu wynosi 1.611,20 zł i przekracza dopuszczalną kwotę przychodu, tj. 1.345,60 zł. Kwota tego przekroczenia wynosi 265,60 zł (1.611,20 zł - 1.345,60 zł). Aby ustalić kwotę, o jaką świadczenie powinno być zmniejszone, należy kwotę przekroczenia pomniejszyć o składki należne od ubezpieczonego. Uprawniony jest zatrudniony w ramach stosunku pracy, a zatem należne od niego składki to 13,71% kwoty przekroczenia przychodu - $13,71\% \times 265,60 \text{ zł} = 36,41 \text{ zł}$. Tak więc świadczenie przedemerytalne podlega miesięcznie zmniejszeniu o 229,19 zł (265,60 zł - 36,41 zł).

Niezależnie od kwoty przekroczenia dopuszczalnej kwoty przychodu, ustawa gwarantuje wypłatę świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego w wysokości **335 zł**. Kwota ta podlega podwyższeniu w ramach kolejnych terminów waloryzacji, przeprowadzanej na podstawie ustawy emerytalnej, Począwszy od 1 marca 2006 r. kwota ta wynosiła **355,77 zł**, a od 1 marca 2008 r. wynosi 378,90 zł.

Przykład

W kwietniu 2008 r. osoba uprawniona do świadczenia przedemerytalnego w kwocie 1.020,20 zł powiadomiła organ rentowy o osiągnięciu przychodu z tytułu zatrudnienia w wysokości 1.800 zł miesięcznie. Łączna kwota świadczenia przedemerytalnego i przychodu wynosi 2.820,20 zł i przekracza dopuszczalną kwotę przychodu o 1.474,60 zł (2.820,20 zł - 1.345,60 zł). Kwota tego przekroczenia, po pomniejszeniu o składki na ubezpieczenia społeczne należne od ubezpieczonego, wynosi 1.272,43 zł, tj. 1.474,60 zł - 202,17 zł (1.474,60 zł x 13,71%). Kwota zmniejszenia przekracza zatem wysokość świadczenia przedemerytalnego. Oddział ZUS wypłaca świadczenie przedemerytalne w gwarantowanej wysokości, tj. 378,90 zł miesięcznie.

ZUS zmniejszy wysokość świadczenia (zasiłku) przedemerytalnego począwszy od miesiąca, w którym osiągniany jest ten przychód, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym została wydana decyzja albo od miesiąca przypadającego po miesiącu wydania decyzji, jeżeli wcześniejsze wstrzymanie wypłaty nie było możliwe.

Wypłata świadczenia (zasiłku) przedemerytalnego w tak ustalonej - zmniejszonej wysokości, będzie trwała do czasu nadesłania przez osobę uprawnioną powiadomienia o zaprzestaniu osiągania przychodu, bądź osiągnięciu przychodu w innej (niższej lub wyższej) wysokości. Ostateczne rozliczenie nastąpi po zakończeniu roku rozliczeniowego.

Rozliczenie świadczeń i zasiłków przedemerytalnych po zakończeniu roku rozliczeniowego

W przypadku świadczeń i zasiłków przedemerytalnych rok rozliczeniowy obejmuje okres od 1 marca do końca lutego następnego roku kalendarzowego.

Niezależnie od tego, w jakiej wysokości świadczenie i zasiłek przedemerytalny były wypłacane w ciągu roku rozliczeniowego, ostateczne jego rozliczenie następuje zawsze po zakończeniu tego roku. Rozliczenie świadczeń i zasiłków przedemerytalnych następuje począwszy od 1 marca roku kalendarzowego, w którym kończy się dany rok rozliczeniowy.

ZUS dokonuje rozliczenia po nadesłaniu przez osobę uprawnioną do świadczenia (zasiłku) przedemerytalnego zaświadczenia (oświadczenia) o łącznej kwocie przychodu uzyskanego w roku rozliczeniowym. W przypadku gdy osoba uprawniona do świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego informowała organ rentowy o osiągnięciu przychodu, a po zakończeniu roku rozliczeniowego, w terminie do 31 maja danego roku kalendarzowego nie wpłynęło do oddziału zaświadczenie (oświadczenie) o łącznej kwocie przychodu - organ rentowy podejmie postępowanie wyjaśniające mające na celu ustalenie tej kwoty.

Na wniosek osoby uprawnionej możliwe jest przeprowadzenie rozliczenia przed upływem roku rozliczeniowego. Możliwość taka ma miejsce w przypadku gdy prawo do świadczenia ustało wskutek ukończenia wieku emerytalnego, nabycia prawa do emerytury, nabycia nieruchomości rolnej lub na wniosek uprawnionego, a także gdy prawo to zostało zawieszono wskutek przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy lub renty inwalidzkiej albo podjęcia wypłaty renty strukturalnej lub świadczenia o charakterze rentowym z instytucji zagranicznej.

Przykład

Kobieta uprawniona do świadczenia przedemerytalnego bez względu na wiek, po udowodnieniu 34-letniego stażu pracy (art. 2 ust.1 pkt 6 ustawy z 30 kwietnia 2004 r.) w sierpniu 2008 r. ukończyła 55 lat, a we wrześniu zgłosiła wniosek o emeryturę. Spełniła warunki wymagane do przyznania emerytury przewidzianej w art. 29 ustawy emerytalnej, a zatem ZUS przyznał jej to świadczenie od 1 września 2008 r., tj. od miesiąca, w którym został zgłoszony wniosek o emeryturę. Od maja 2008 r. zainteresowana osiąga przychód z tytułu zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy. Może ona zgłosić wniosek o rozliczenie świadczenia przedemerytalnego należnego za okres od 1 marca 2008 r. (początek roku rozliczeniowego) do 31 sierpnia 2008 r.

Roczne rozliczenie stanowi bilans tego, w jakiej wysokości świadczenie (zasiłek) przedemerytalne było wypłacane w trakcie roku rozliczeniowego, a w jakiej przysługiwało faktycznie (z uwagi na osiągnięcie przychodu).

O ostatecznym wyniku rozliczenia decydują także roczne kwoty przychodu – dopuszczalna i graniczna.

Kwoty te mogą ulec zmianie w przypadku gdy w roku rozliczeniowym :

- powstało prawo do świadczenia przedemerytalnego,
- ustało prawo do świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego,
- wypłata świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego była wstrzymana z przyczyn innych niż osiągnięcie przychodu.

W takich przypadkach roczne (graniczną i dopuszczalną) kwoty przychodu ustala się dla okresu, w którym istniało prawo do pobierania świadczenia (zasiłku) przedemerytalnego, z dokładnością co do dnia oraz z zaokrągleniem do pełnych 10 groszy w górę.

Przykład

W dniu 19 czerwca 2008 r. mężczyzna uprawniony do świadczenia przedemerytalnego ukończył 65 lat. Prawo do świadczenia przedemerytalnego ustało w dniu ukończenia tego wieku, a zatem w czerwcu 2008 r. świadczenie to przysługiwało za 18 dni. Przy ustalaniu rocznej granicznej i dopuszczalnej kwoty przychodu dla tego uprawnionego, ZUS uwzględni kwoty obowiązujące za pełne miesiące od marca do maja i za 18 dni czerwca. Roczna dopuszczalna kwota przychodu ustalona dla tego okresu wynosi zatem 4.844,10 zł $\{(3 \times 1.345,60 \text{ zł}) + [(1.345,60 \text{ zł} : 30) \times 18]\}$, a roczna graniczna kwota przychodu – 6.781,70 zł $\{(3 \times 1.883,80 \text{ zł}) + [(1.883,80 \text{ zł} : 30) \times 18]\}$.

Roczna gwarantowana kwota świadczenia (zasiłku) przedemerytalnego dla pełnego roku rozliczeniowego 2008/2009 wynosi 4.546,80 zł. Kwota ta - z przyczyn wskazanych wyżej – również podlega ustaleniu z odpowiednio skróconego okresu.

W podsumowaniu należy zatem stwierdzić, że przy ostatecznym rozliczeniu świadczenia (zasiłku) przedemerytalnego decydującą rolę odgrywają:

- roczna graniczna kwota przychodu,
- roczna dopuszczalna kwota przychodu,
- roczna gwarantowana kwota świadczenia (zasiłku) przedemerytalnego,

- kwota, o jaką w rozliczonym roku świadczenie (zasilek) było zmniejszone lub zawieszono.

Skutki przekroczenia rocznej granicznej kwoty przychodu

Przekroczenie rocznej kwoty granicznej przychodu oznacza, że niezależnie od tego, czy przychód był uzyskiwany w całym roku rozliczeniowym czy też tylko przez kilka miesięcy tego roku - świadczenie (zasilek) przedemerytalne podlega zawieszeniu w całym roku.

Przykład

Kobieta uprawniona do świadczenia przedemerytalnego przyznanego na podstawie przepisów o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, w czerwcu 2008 r. podjęła zatrudnienie w pełnym wymiarze czasu pracy, za wynagrodzeniem 4.000 zł miesięcznie. Uprawniona powiadomiła ZUS o podjęciu zatrudnienia i wysokości ustalonego wynagrodzenia. ZUS na bieżąco zawiesił wypłatę świadczenia. Na podstawie zaświadczenia nadesłanego po zakończeniu roku rozliczeniowego ZUS ustalił, że w roku rozliczeniowym 2008/2009 zainteresowana uzyskała przychód z tytułu wykonywania zatrudnienia w ramach stosunku pracy w wysokości 38.000 zł, a więc znacznie przekraczającej roczną graniczną kwotę przychodu (22.605,60 zł). Oznacza to więc, że w całym roku rozliczeniowym 2008/2009 świadczenie podlegało zawieszeniu. ZUS będzie więc dochodził zwrotu nienależnie pobranych świadczeń, a więc świadczeń wypłaconych za marzec, kwiecień i maj 2008 r.

Skutki przekroczenia rocznej dopuszczalnej kwoty przychodu

W przypadku ustalenia, że kwota przychodu uzyskanego w rozliczonym roku nie przekroczyła rocznej granicznej kwoty przychodu, organ rentowy bada, czy świadczenie (zasilek) przedemerytalne przysługiwało w pełnej, czy też zmniejszonej wysokości.

W tym celu sumuje kwotę przychodu uzyskanego w rozliczonym roku oraz kwotę przysługującego świadczenia.

Jeżeli suma świadczeń wypłaconych w okresie całego rozliczanego roku i kwota rocznego przychodu przekroczyła roczną dopuszczalną kwotę przychodu, organ rentowy ustala kwotę zmniejszenia dla całego roku, czyli roczną kwotę zmniejszenia, pomniejszoną o składki na ubezpieczenia społeczne należne od uprawnionego.

Po dokonaniu tego obliczenia, organ rentowy ustala - w zależności od tego, czy i w jakiej wysokości świadczenie było wypłacane w rozliczonym roku - czy uprawniony zobowiązany jest do zwrotu kwoty nienależnie pobranego świadczenia, czy zwraca uprawnionemu kwotę świadczenia lub zasiłku albo ustala, że świadczenie było wypłacane w prawidłowej wysokości.

Przykład

W maju 2009 r. osoba uprawniona do świadczenia przedemerytalnego przyznanego na podstawie przepisów o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, powiadomiła ZUS o uzyskaniu w minionym roku rozliczeniowym przychodu w łącznej kwocie 6.200 zł. W roku rozliczeniowym 2008/2009 zainteresowanej przysługuje świadczenie w wysokości 1.000,20 zł. Uzyskany przychód nie przekracza rocznej granicznej kwoty przychodu, a zatem z tytułu jego uzyskania świadczenie nie podlega zawieszeniu, lecz jedynie zmniejszeniu.

W celu ustalenia kwoty zmniejszenia organ rentowy w pierwszej kolejności ustala sumę łącznej kwoty świadczenia przysługującego w roku 2008/2009 i przychodu uzyskanego w tym okresie.

Suma świadczeń przysługujących za ten okres (12 x 1.000,20 zł = 12.002,40 zł) i uzyskanego przychodu (6.200 zł) wynosi 18.202,40 zł. Przekracza zatem roczną dopuszczalną kwotę przychodu wynoszącą 16.147,20 zł, ale jest niższa od rocznej granicznej kwoty przychodu (22.605,60 zł).

Świadczeniobiorca w całym rozliczonym okresie pobierał świadczenie przedemerytalne w pełnej wysokości (osoba uprawniona nie dopełniła obowiązku powiadomienia ZUS o osiągnięciu przychodów w ciągu roku).

W celu rozliczenia świadczenia ZUS w pierwszej kolejności oblicza kwotę, o jaką przychód zsumowane ze świadczeniem (18.202,40 zł) przekroczył roczną dopuszczalną kwotę przychodu.

Kwota przekroczenia przychodu wynosi 2.055,20 zł (18.202,40 zł suma świadczenia i przychodu w rozliczonym roku minus 16.147,20 zł - roczna dopuszczalna kwota przychodu w rozliczonym roku).

Przychód został uzyskany z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy, a zatem kwota przekroczenia przychodu podlega pomniejszeniu o składki należne od pracownika, ustalone od kwoty przekroczenia. Składki te to 281,77 zł (13,71% x 2.055,20 zł).

Kwota zmniejszenia, ustalona po pomniejszeniu kwoty przekroczenia o wyliczone składki wynosi 1.773,43 zł (2.055,20 zł - 281,77 zł). Kwota ta stanowi nienależnie pobrane świadczenie i ZUS będzie dochodził jej zwrotu.

Należy zwrócić uwagę na to, że sumy kwoty świadczenia (zasiłku) przedemerytalnego i przychodu nie porównuje się z graniczną kwotą przychodu, lecz wyłącznie z dopuszczalną kwotą przychodu. Suma ta może zatem przekroczyć graniczną kwotę przychodu, jeśli jednak sam przychód jej nie przekracza - świadczenie podlega jedynie zmniejszeniu.

Przykład

Osoba uprawniona do świadczenia przedemerytalnego, które po waloryzacji od 1 marca 2008 r. przysługuje w kwocie 1.100,60 zł, osiąga przychód z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy w wysokości 1.800 zł miesięcznie. Przychód ten nie przekracza granicznej kwoty przychodu, która w roku rozliczeniowym 2008/2009 wynosi 1.883,80 zł, a zatem świadczenie podlega jedynie zmniejszeniu. Do ustalenia, że osiągnięty przychód powoduje jedynie zmniejszenie, bez znaczenia pozostaje to, że suma kwoty świadczenia i przychodu, a więc 2.900,60 zł, przekracza graniczną kwotę przychodu

Jak już wyżej wspomniano, w przypadku gdy przychód uzyskany przez uprawnionego nie przekroczył granicznej kwoty przychodu (70% przeciętnego wynagrodzenia) świadczenie przedemerytalne lub zasiłek przedemerytalny nie podlegają zawieszeniu, lecz zmniejszeniu. Niezależnie jednak od tego, jak wysoka jest kwota, o jaką powinno być zmniejszone świadczenie (zasiłek) przedemerytalne, ustawa gwarantuje wypłatę świadczenia (zasiłku) w wysokości wynoszącej 378,90 zł.

Przykład

Osoba uprawniona do świadczenia przedemerytalnego w kwocie 1098,90 zł w marcu 2008 r. powiadomiła ZUS o podjęciu zatrudnienia w ramach stosunku pracy - od 15 marca tego roku. Wskazała również, że osiąga wynagrodzenie w wysokości 1.300 zł miesięcznie.

Kwota ta nie przekracza granicznej kwoty przychodu, która dla kolejnych miesięcy roku rozliczeniowego 2008/2009 wynosi 1.883,80 zł, a zatem świadczenie podlega zmniejszeniu. ZUS ustalił na bieżąco, od marca 2008 r. kwotę zmniejszenia. Kwota ta stanowi różnicę między sumą przychodu i świadczenia 2.398,90 zł (1098,90 zł + 1.300 zł) a dopuszczalną kwotą przychodu.

Kwota przekroczenia przychodu wynosi 1.053,30 zł (2.398,90 zł - 1.345,60 zł) i podlega pomniejszeniu o - obliczone od tej kwoty - składki na ubezpieczenia społeczne należne od ubezpieczonego, tj. 144,41 zł (1.053,30 zł x 13,71%). Kwota zmniejszenia wynosi zatem 908,89 zł (1.053,30 zł - 144,41 zł).

Wysokość świadczenia, po zmniejszeniu o tę kwotę wynosiłaby 190,01 zł, a zatem ZUS wypłacał świadczenie w gwarantowanej kwocie, wynoszącej 378,90 zł.

Oznacza to, że miesięcznie świadczenie było zmniejszone o kwotę 720 zł (1098,90 zł - 378,90 zł). Po zakończeniu roku uprawniony powiadomił ZUS o uzyskaniu - w minionym roku rozliczeniowym - przychodu w łącznej kwocie 17 000 zł. Suma tego przychodu i świadczeń

przysługujących w minionym roku wynosi 30 186,80 zł (17 000 zł + 13 186,80 zł). Przekracza zatem o 14 039,60 zł (30 186,80 zł - 16 147,20 zł) dopuszczalną kwotę przychodu. Kwota tego przekroczenia podlega pomniejszeniu o składki należne od ubezpieczonego, tj. o 1 924,83 zł (14 039,60 zł x 13,71%). Kwota zmniejszenia wynosi zatem 12 114,77 zł (14 039,60 zł - 1 924,83 zł). Oznacza to, że w rozliczonym roku łączna kwota świadczeń, tj. 13 186,80 zł powinna być zmniejszona o 12 114,77 zł. W przypadku wprowadzenia takiego zmniejszenia, łączna kwota świadczenia wynosiłaby 1072,03 zł (13 186,80 zł - 12 114,77 zł), a zatem byłaby niższa od gwarantowanej rocznej kwoty świadczenia 4.546,80 zł (12 x 378,90 zł). ZUS ustala zatem, że kwota zmniejszenia to różnica między kwotą ustalonych świadczeń a kwotą świadczeń gwarantowaną do wypłaty. Różnica ta wynosi 8.640 zł (13 186,80 zł - 4.546,80 zł). Świadczenie było zmniejszone w okresie całego roku rozliczeniowego właśnie o taką kwotę $\{(1098,90 \text{ zł} - 720 \text{ zł}) \times 12\}$, a zatem ZUS ustala, że było ono wypłacone w prawidłowej wysokości.

Jeżeli suma świadczeń (zasiłków) przedemerytalnych wypłaconych w okresie całego rozliczanego roku i kwota przychodu uzyskanego w rozliczonym roku, nie przekroczyła rocznej dopuszczalnej kwoty przychodu, organ rentowy ustala, że w roku tym świadczenie przysługiwało w pełnej wysokości. Jeżeli w roku tym świadczenie było zmniejszone lub zawieszona, zainteresowany otrzyma stosowne wyrównanie.

Obowiązki uprawnionego i płatnika składek

Osoby pobierające świadczenie lub zasiłek przedemerytalny są zobowiązane powiadomić organ rentowy wypłacający to świadczenie (zasiłek) o osiągnięciu przychodu oraz o jego wysokości. Z uwagi na to, że przy ustalaniu kwoty zmniejszenia kwotę przekroczenia przychodu pomniejsza się o obowiązkowe składki na ubezpieczenia społeczne należne od ubezpieczonego, osoby prowadzące pozarolniczą działalność powinny wskazać procentową wysokość składki na ubezpieczenie wypadkowe oraz czy opłacają składkę na ubezpieczenie chorobowe. O ile bowiem składka na ubezpieczenie emerytalne i rentowe jest jednakowa dla wszystkich i wynosi odpowiednio 19,52% i 6% podstawy wymiaru, o tyle składka na ubezpieczenie wypadkowe jest zróżnicowana, a jeśli chodzi o składkę na ubezpieczenie chorobowe, to nie jest ona opłacana przez wszystkie osoby. Natomiast po zakończeniu roku rozliczeniowego, w terminie do końca maja następnego roku, świadczeniobiorcy zobowiązani są powiadomić organ rentowy o wysokości przychodu uzyskanego w roku rozliczeniowym.

Obowiązek powiadomienia organu wypłacającego świadczenie przedemerytalne czy też zasiłek przedemerytalny o wysokości przychodu spoczywa - w zależności od rodzaju wykonywanej działalności podlegającej obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu - na pracodawcy lub zleceniodawcy, a w przypadku osoby pełniącej służbę, na właściwej jednostce organizacyjnej.

Również osoby osiągające przychód z tytułu pracy wykonywanej za granicą mają obowiązek powiadomić oddział ZUS o wysokości tego przychodu.

W przypadku gdy osoba uprawniona do świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego osiąga przychód za granicą w państwie członkowskim Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego - przy rozliczaniu świadczenia lub zasiłku przychód ten przyjmuje się w wysokości faktycznie osiągniętej, udokumentowanej zaświadczeniem pracodawcy lub innego podmiotu, właściwego w myśl ustawodawstwa państwa, w którym osiągany jest ten przychód.

Jeżeli świadczeniobiorca przedłoży jedynie oświadczenie o wysokości uzyskanego przychodu, organ rentowy zobowiąże go do niezwłocznego nadesłania wymaganego zaświadczenia, a także wskazania pracodawcy, u którego był zatrudniony za granicą oraz okresu, w jakim była wykonywana ta praca.

W razie nienadestania wskazanego zaświadczenia, organ rentowy dokonuje rozliczenia na podstawie przedłożonego oświadczenia, z tym jednak, że przeprowadza postępowanie zmierzające do uzyskania zaświadczenia potwierdzającego wysokość przychodu.

Osoby, które wykonują w państwie umownym działalność inną niż zatrudnienie w ramach stosunku pracy - wymienioną w art. 104 ust. 1 ustawy emerytalnej jako podlegającą w myśl ustawodawstwa polskiego obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym - dla potwierdzenia wysokości przychodu przedkładają oświadczenie o wysokości podstawy wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne, od której opłacają lub opłacałyby (w przypadku niepodlegania obowiązkowi ubezpieczenia) składkę w myśl ustawodawstwa tego państwa.

W stosunku do osób, które osiągają przychód w państwie, z którym Polska nie zawarła umowy międzynarodowej w zakresie ubezpieczenia społecznego, wysokość przychodu ustala się na podstawie oświadczenia lub zaświadczenia o wysokości przychodu uzyskanego za granicą.

Jeżeli z przedłożonego zaświadczenia wynika, że osoba uprawniona do świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego opłaciła składkę na ubezpieczenie społeczne przewidzianą przez ustawodawstwo danego kraju, wysokość przychodu pomniejsza się o kwotę tej składki. Pomniejszenia tego nie dokonuje się w oparciu o oświadczenie zainteresowanego.

UWAGA! Szczególne zasady rozliczenia świadczeń i zasiłków przedemerytalnych za rok rozliczeniowy 2007/2008 prezentujemy w odrębnym materiale